

30 хиляди жители, наредени по низходящъ редъ, сж имали градоветъ: Стара-Загора, Хасково, Шуменъ, Ямболъ и Пазарджикъ. Броятъ на градоветъ съ население отъ 10 до 20 хиляди жители е 18. Градове съ население надъ 15 х. жители сж следнитъ: Видинъ, Асеновградъ, Враца, Кюстендилъ, Дупница, Перникъ, Разградъ и Казанлъкъ. Въ групата градове отъ 5 до 10 х. жители влизатъ 30 града, а останалитъ 37 града иматъ население подъ 5 х. жители.

Ако разгледаме естествениятъ приръстъ на населението въ градоветъ, както ги групирахме по-горе, споредъ броя на жителитъ имъ и възъ основа на таблица 3 на стр. 23—24, ще видимъ, че измежду градоветъ съ население надъ 20 хил. жители най-малкъ естественъ приръстъ е далъ гр. Шуменъ (2·5%), Следъ него следватъ Варна и Русе съ по 3·4%, Плъвенъ съ 4·9% и Сливенъ съ 5·6%. София още дава единъ задоволителенъ, спрямо другитъ градове, естественъ приръстъ, а именно — 7·2%. Тя дава, следователно, естественъ приръстъ въ процентно отношение по-голѣмъ отъ естествения приръстъ на всички градове (6·7%). По-голѣмъ естественъ приръстъ въ процентно отношение даватъ сѣщо и останалитъ градове съ население надъ 20 хил. жители: Пловдивъ (7·3%), Хасково (7·4%), Ямболъ (7·6%) и Бургазъ и Пазарджикъ (8·3%). Измежду градоветъ съ население отъ 10 до 20 хиляди жители съ най-слабо естествено нарастване се отличаватъ: Търново (1·2%), Търговище (4·2%), Казанлъкъ (4·4%), Свищовъ (4·9%), а съ най-голѣмо: Петричъ (16·5%), Перникъ (15·4%), Горна Джумая (11·6%) и Панагюрище (10·6%).

За естественото нарастване на населението въ градоветъ съ население подъ 10 хиляди жители може изобщо да се каже, че е по-малко въ градоветъ на ония околии, които показватъ малко естествено нарастване. Това бѣха на първо мѣсто околицитъ съ планински характеръ отъ Плъвенската област. Ето какво естествено нарастване сж дали въпроснитъ градове отъ Плъвенска област: Лѣсковецъ (0·6%), Дръново (1·1%), Ловечъ (2·4%), Севлиево (2·5%), Г. Орѣховица (2·8%), Троянъ (2·9%), Тръвна (3%), Елена (3·3%). Твърде незначително естественото нарастване сж дали и следнитъ градове: Бѣла (1·4%), Трънъ (3·1%), Карлово (3·8%), Бѣлоградчикъ (3·9%).

Съ най-голѣмо естествено нарастване отъ горната категория градове се очертаватъ градоветъ отъ новитъ земи и, на второ мѣсто, всички градчета съ земеделски характеръ. И наистина, най-голѣмъ естественъ приръстъ сж дали следнитъ градове отъ новитъ земи: Момчилградъ (24·5%), Св. Врачъ (19·3%), Девинъ (19·2%), Крумовградъ (15·4%), Неврокопъ (14·9%), Разлогъ (14·4%), Царево (14·2%) и пр., а заедно съ тѣхъ и градоветъ съ земеделски характеръ: Елхово (17·8) и Тополовградъ (17·1%). Всички останали градове сж показали естественъ приръстъ между 4 и 10%.

Безъ да изброяваме и останалитъ малки градове, може общо да се каже, че презъ периода 1927—34 г. намалението на естествения приръстъ е продължило да застрашава почти всички градове.

Фактически приръстъ на населението

Следъ като направихме заключенията си върху естественото нарастване на населението, нека да разгледаме даннитъ, които ни доставя току-що извършеното преброяване.

Предполагаше се, че фактическото нарастване на населението нѣма да бжде по-малко отъ естественото. Основанията за такова предположение бѣха следнитъ: 1) потокътъ отъ бѣжанци, идещи отъ откъснатитъ и неосвободени земи, колкото и да бѣше намалялъ, все пакъ не бѣше съвсемъ престаналъ и следъ последното преброяване, и 2) Съединитъ Щати най-напредъ, после всички почти американски държави, а въ последнитъ години и европейскитъ държави, взеха много строги мѣрки за ограничаване на имиграцията у тѣхъ. Горното предположение, обаче, не се потвърди. Фактическото увеличение на населението презъ последния осемгодишенъ междупреброителенъ периодъ (1927—34 г.) се оказа 611,474 души, т. е. съ 44,260 души по-малко, отколкото е превеса на ражданията надъ умираанията. Предварителнитъ резултати отъ преброяването опредѣлятъ населението къмъ 31. XI. 1934 г. на 6,090,215 души, който брой, следъ подробната провѣрка и разработка на преброителнитъ карти, сигурно нѣма да се измѣни въ значителна степенъ. Фактическото нарастване на населението презъ този 8 годишенъ периодъ се изразява съ 11·2% спрямо населението къмъ края на 1926 г., или съ 1·33% срѣдно годишно. Срѣдното годишно фактическо нарастване на населението презъ периода 1921—26 г. е било 2·06%. Фактическото увеличение на населението презъ последния междупреброителенъ периодъ е много по-слабо, отколкото презъ периода 1921—26 г., обаче влошаването не е тѣй значително, като се има предвидъ, че презъ сѣщия периодъ имахме и по-голѣмъ естественъ приръстъ, вследствие на повишената раждаемостъ следъ войната и голѣмъ притокъ на бѣжанци отъ Западна-Тракия, Македония и Добруджа. Това е, впрочемъ, най-голѣмия фактически приръстъ, който се наблюдава у насъ отъ Освобождението до днесъ.

Както се вижда отъ табличката на стр. 5, срѣдниятъ годишенъ фактически приръстъ на населението презъ военниятъ периодъ 1911—1920 г. е билъ твърде малкъ — 1·04%. Презъ периодитъ преди войнитъ: 1892—1900 г., 1901—1905 г. и 1906—1910 г. населението на България се е увеличавало много по-бързо, а именно съответно съ: 1·55%, 1·51% и 1·45%. Най-малкъ е фактическиятъ приръстъ на населението презъ периода 1888—1892 г. — 0·97%, когато е отбелязано значително изселване на турско население.